

DVADESETA OBLJETNICA ZLATNE HARFE

fra Petar A. Kinderić

Ove se godine slavi dvadeseta obljetnica dječje glazbene smotre Zlatna harfa. Tisuće i tisuće djece u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini te Vojvodini sudjelovalo je na ovim skupovima.

Harfa je započela svoj hod u Hercegovini, već sada, davne 1984. godine. Budući da je te godine objavljena nova liturgijska pjesmarica *Pjevajte Gospodinu pjesmu novu*, netko je 'trebao' učiniti prvi korak. Ideja, da se preko djece pokuša uvesti pjevanje novih sadržaja iz Pjesmarice u Crkvu, bila je idealna prilika da se tako nešto stvarno i učini. Danas je jasno kako je upravo taj način uvođenja novih liturgijskih popijevki bio veoma važan da nova crkvena popijevka zaživi i uđe u zajednicu vjernika. Harfa je to činila kroz dvadeset godina. Kroz to vrijeme manje-više čitav sadržaj spomenute Pjesmarice je propjevan i proučen od malih župskih zborova. Budući da je prošlo mnogo vremena od samog početka ove smotre, prisjetimo se njezinog nastanka i razvoja.

Kako je započelo?

Zlatna harfa započela je radom 1. srpnja 1984. godine u Kočerinu, u zavjetnom spomen svetištu trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata, u Hercegovini. Inicijativu je dao fra Mićo Pinjuh, tadašnji župnik u Kočerinu. Na prvom susretu nastupili su dječji zborovi iz Širokog Brijega, Mostara (katedralni zbor), Čitluka i Kočerina (otprilike 200 sudionika). Svaki je zbor otpjevao dvije tematske i jednu slobodnu (liturgijsku) skladbu.

Taj prvi susret zborova bio je poticaj organizatorima i sudionicima na daljnji rad. Fra Mićo je podršku tražio najprije od svoje redovničke zajednice, koju je, naravno, odmah i dobio, a kao predsjednik Vijeća Franjevačkih zajednica, Komisije za pastoral i evangelizaciju, koju je tada vodio, šalje dopis svim provincijalima i provincijalkama, te im se obraća i moli ih da se iz njihove zajednice imenuje po jedan predstavnik u Komisiju za pastoral i evangelizaciju.

Harfa je, u stvari, nastala u srcima kateheta i katehistica, za koje liturgijsko pjevanje nije samo sastavni dio liturgijskih slavlja, nego nenadomjestivo bogatstvo koje produhovljuje, osvježava i bitno uljepšava svako liturgijsko događanje. Ova se ideja i do tada pojavljivala u različitim oblicima i u raznim krajevima naše domovine, ali nije, barem na općem planu, bila do kraja razrađena i ostvarena. Ovaj puta je, što nas posebno ohrabruje i veseli, našla odjeka u srcima širokog kruga voditelja malih crkvenih zborova. Članovi Komisije napominju: »S oduševljenjem je prihvaćena kao jedan od najprikladnijih oblika stimuliranja naših najmlađih katehizanata i njihovih voditelja u radu na poboljšanju i unapređenju liturgijskog pjevanja u našim župnim zajednicama.«

Tako je već 1985. godine bilo povoljno vrijeme da se Harfa proširi i na ostala područja u Hrvatskoj. Naime, bila je to Europska godina glazbe. Komisija je ponudila široj javnosti domovinske Crkve inicijativu Harfe da se uključi u ovu godišnjicu, u kojoj su se

proslavljale 300. obljetnice Händla, Bacha i Scarlatija, te 400. obljetnica Schutza i Lukačića. Tako su se i maleni crkveni zborovi uključili u ovo slavlje. Bio je to doprinos i europskom i domovinskom jubileju glazbe.

Temeljna zadaća i ciljevi

Temeljna zadaća Harfe je postupna obnova liturgijskog pjevanja. Radi lakšeg ostvarenja ove ideje bilo je potrebno stvoriti jezgru sposobnih i voljnih voditelja kao i najmlađih članova pojedine zajednice. Tako je Harfa započela s malim župnim zborovima od 1. do 8. razreda koji su bili jezgra buduće obnove liturgijskog pjevanja, a postupno su te popijevke prihvaćali i stariji.

Slijedeći zadatak bio je upoznati liturgijsku pjesmaricu *Pjevajte Gospodinu pjesmu novu*, našu prvu liturgijsku pjesmaricu nakon II. svjetskog rata, odobrenu je od tadašnje Biskupske konferencije Jugoslavije. Priredena prema zahtjevima obnovljene liturgije, uz stroge književne, teološke i glazbene kriterije, donosi glazbenu baštinu svih naših krajeva, te izvjestan broj novih liturgijskih skladbi. Iz te Pjesmarice organizatori predlažu popijevke i psalme za liturgijski i glazbeni program Harfe. Time se pojedini zborovi upoznaju s Pjesmaricom i njezinim sadržajem za određene dane u crkvenoj godini, te proučavaju novi ritam liturgije, a ujedno uočavaju njezine prednosti i nedostake.

Zadatak je bio i poticanje suradnje među voditeljima crkvenog pjevanja. Harfa je povezala i zbližila voditelje zborova, male i velike širom naše domovinske Crkve. Koliko je samo bilo potrebno napora da se probudi zanimanje za ovu vrstu glazbe, a s druge strane koliko truda oko pronalaska prikladnih glazbenih sadržaja za pojedine susrete. Sve je to omogućilo veću suradnju lokalnih i glazbenika i pjesnika da se uključe u sam rad Harfe.

Harfa je u ciljevima postavila i zadatak poticanja stvaralačkog duha skladatelja. Konstitucija o Liturgiji *Sacrosanctum concilium* poziva skladatelje ovim riječima: »Neka skladatelji, prožeti kršćanskim duhom, budu svjesni da su pozvani gajiti svetu glazbu i povećavati njezino bogatstvo. Neka sastavljaju napjeve koji će se isticati oznakama istinske svete glazbe i koje će moći pjevati ne samo veći zborovi nego će odgovarati i manjim zborovima, te će poticati cijeli skup vjernika da djelatno sudjeluje.« (SC, VI. gl. br. 121). Budući da ima skladatelja i afirmiranih umjetnika crkvene glazbe Harfa želi poticati upravo njih da skladaju nove popijevke. Danas, nakon dvadeset godina, jasno je kako je ovo bilo opravdano jer se iznašlo mnoštvo novih popijevki, pogotovo za djecu koje će naći mjesta u sredinama gdje se gaji lijepo liturgijsko i crkveno pjevanje.

Na samim pak skupovima, budući da nemamo dovoljan broj školovanih zborovođa, mogla se čuti dobro otpjevana pojedina skladba, te su i oni manje vješti mogli naučiti kako je treba dobro otpjevati, te naučiti u svojoj zajednici. Time se poticao stvaralački duh u kojem je sudjelovao veliki broj do tada nepoznatih skladatelja, osobito za djecu, a ujedno se proširio manjkav sadržaj popijevki za djecu.

Fra Mile Ćirko je zapisao: »Cilj zborovanja jest vježbati, izvoditi preko liturgijskih čina, čuvati i širiti glazbenu baštinu opće Crkve, 'blago neprocjenjive vrijednosti', bogatu baštinu hrvatskih pučkih liturgijskih napjeva od najstarijih vremena do danas, posebno onih koje su prikladnije za dječji zbor, i stvarati nove dječje popijevke, kako bi raznolikim i zdravim popijevkama ukrašavali Božju službu i slavili Boga u veselu druženju.«

Sudionici Harfe

Već na samom početku bilo je mnoštvo sudionika. Navedimo da se 1985.

u Harfu uključilo stotinu zborova, a u 1986. njihov broj porastao je na 125 s oko 5000 sudionika. Broj je rastao do 1991. godine kada je sudjelovalo oko 200 zborova s otprilike 7000 sudionika. U prosjeku se do 1991. godine u Harfu uključilo između 150 i 170 zborova. U početku posebno su se uključili zborovi u Bosni i Hercegovini, te se govori o *neponovljivoj raspjevanosti* Bosne, gdje su se susreti održavali u osam središta (Mostar, Banja Luka, Tolisa, Nova Bila, Bugojno, Plehan, Livno i Lug Brankovići), na kojima je nastupilo 70 malih župnih zborova s nekoliko tisuća uvježbanih pjevača. Na njima je često bio i sâm biskup dr. Franjo Komarica, te je djecu više puta hrabrio i poticao na ljubav prema dobroj crkvenoj popijevci.

Uspjehu su pridonijele časne sestre koje su uglavnom vodile dječje zborove. Jedan od takvih festivala bio je organiziran u Đakovu 23. lipnja 1985. godine. Bila su odabrana po dva zborova iz svih dijelova Hrvatske koji su nastupili na završnom susretu i gdje se okupilo oko 800 djece.

Susret u Đakovu opisuje s. M. Irena Azinović riječima: »Mnoštvo sudionika u narodnim nošnjama i s

drugim obilježjima župa iz kojih dolaze, dočekali su oduševljeni domaćini. A dolazili su iz raznih krajeva Hrvatske i Hercegovine: Splita, Sinja, Biograda, Zadra, Vinkovaca, Vukovara i Borova, Mostara i Širokog Brijega. Prostrana Đakovačka katedrala bila je pretijesna za 800 sudionika, za još tri puta više nazočnih domaćina, mnoštvo časnih sestara, svećenika, te drugih gostiju i prijatelja ovog pothvata.«

Nakon što je sve praktički bilo zamrlo, Harfa se diže kao feniks iz pepela i nanovo oživljava. Želja nam je da i dalje živi i unosi dobru popijevku na naše liturgijske susrete.

Kako se odvija tijekom Harfinih susreta?

Riječ je o redovitom godišnjem susretu malih župnih zborova. To je u stvari najprije radosno i osmišljeno druženje najmladih.

Za pojedinu školsku godinu određuje se okvirna tema koja usmjerava sve stvaralačke napore najmladih i njihovih kateheta. Harfa uključuje program koji se obično sastoji od dva dijela: Euharistijsko slavlje u kojem nastupaju svi zborovi te zborni nastup s dvije skladbe od kojih je jedna po vlasti-

Zbor Župe M. B. Lurdske, Zagreb

ZLATNA HARFA 1984.–2004.

- 1984. — Euharistija
- 1985. — Budite mi svjedoci u svijetu
- 1986. — Mir (1986.),
- 1987. — Isus Krist - Bog i čovjek
- 1988. — Marija, Otkupiteljeva Majka i Majka Crkve
- 1989. — Obitelj
- 1990. — Isus, prijatelj malenih
- 1991. — Sloboda je Božji dar
- 1992. — Hvaljen budi Gospodine u stvorenjima svojim
- 1993. — Domovina
- 1994. — Obitelj
- 1995. — Žena i sv. Antun (dvije teme)
- 1996. — Bog je ljubav
- 1997. — Krist je naša radost
- 1998. — Duh Sveti
- 1999. — Bog Otac
- 2000. — Euharistija
- 2001. — Crkva - zajedništvo svetih
- 2002. — Pravda će se i mir zagrliti
- 2003. — Pjevajte Gospodinu pjesmu novu
- 2004. — Canticum novum - Aleluja s posebnom temom Došašće

ZLATNA HARFA 2004. — Sudionici

Zagreb, 23. svibnja 2004.

Župa sv. Križa

Mali župni zbor KRIŽIĆI, župa sv. Križa, Zagreb

Dječji zbor župe Srca Isusova, Zadar

Dječji zbor župe Sv. Petra, Split

GLASNICI, Bosanska Posavina

Dječji crkveni zbor Svete Ane, Nuštar

Dječji zbor GOLUBIĆI MIRA, Međugorje

Dječji crkveni zbor župe sv. Petra i Pavla, Osijek

ISUSOVI PRIJATELJI, Podravske Sesvete

Dječji zbor ANĐELI BEZ KRILA, župa Uznesenja BDM, Pag

Mali dječji zbor SV. NIKOLA TAVELIĆ, Tomislavgrad

Dječji zbor Svetog Marka, Makarska

Dječji crkveni zbor ISUSOVI BISERI, Županja

Dječji crkveni zbor BISERI, župa Gospe Fatimske, Split

RIBARI SV. JAKOBA, Prelog

Dječji zbor SUNCE, župa M. B. Lurdske, Zagreb

ANTUNOVI SLAVUJI, župa sv. Antuna Padovanskog, Zagreb

ČAROBNE FRULICE, župa sv. Obitelji, Zagreb

tom izboru, a druga koju predstavnik zbora 'izvuče' iz tzv. košarice. Da bi se vidjelo kako je zbor izvježbao čitav program slavlja, dovoljno je izvući iz košarice jednu od zadanih popijevki ili psalam. Da bi se sve to moglo ostvariti, potrebno se uključiti u program na samom početku školske godine kako bi se onda tijekom godine izvodio u liturgiji, a susret Harfe bio bi samo potvrda toga rada. Ujedno bi Harfa na neki način potvrdila rad, pohvalila, i dala priznanje za nastup.

Bio je doživljaj, na primjer, kad 500 ili više malih pjevača zajedno pjeva određenu popijevku. Mnogi su mogli 'osjetiti' tu novu popijevku i kako ona treba zvučati i kako ju valja pravilno otpjevati.

Iako su glazbena ostvarenja prvenstvena preokupacija ovih susreta, ni ostali oblici stvaralačkog izražavanja (likovno, pismeno, scensko...) neće biti zanemareni. Naprotiv, to će biti nenadomjestive upotpune i osveženja ovih susreta. Mjesta i termine njihova održavanja određuju sami voditelji i katehete konkretnog područja u dogovoru sa zastupnikom Harfe.

Sudionici nisu samo pjevači već su, u Euharistiji i čitači, prinosioci darova, predmolitelji i drugo. To druženje je vrsta modela kako bi trebala izgledati liturgijska slavlja u pojedinim župskim zajednicama za djecu.

Zadane teme

Za okvirne teme se obično brine Stručni žiri i predstavnik Instituta za crkvenu glazbu iz Zagreba. Oni zajedno biraju sadržaj pjesama i tema za pojedino godišnje ostvarivanja Harfe.

Teme su obilježene događajima u Crkvi te se i Harfa uključivala u njih. Posljednja tema za 2004. godinu nameće novi liturgijski ciklus u crkvenoj godini, te započinje novi krug proučavanja liturgijske pjesmarice. Zadane teme bile su poticaj i glazbenicima kao i pjesnicima za promišljanje i na taj se način dobio određen broj

lijepih popijevki, koje će se rado pjevati na dječjim susretima i koje valja sačuvati od zaborava.

Perspektive i mogućnosti daljnjeg rada

Harfa je nakon rata ponovno krenula s radom. Projekt podržavaju i preporučuju Biskupska konferencija i Vijeće franjevačkih zajednica, dok stručni nadzor Instituta za crkvenu glazbu Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu traje i dalje. Ona danas ima svoj novi zamah u mnogim sredinama i tako utire put zacrtan prije dvadeset godina. Poželimo Harfi daljnji napredak i uspjeh.

